

Hare Excellentie mevr. I. van Engelshoven, Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
cc: woordvoerders wetenschapsbeleid en hoger onderwijs Tweede Kamer

Utrecht, 5 september 2019

Betreft: reactie naar aanleiding van kabinetsreactie op advies 'Wissels om'

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Bij de opening van het Academisch jaar was bij de Nederlandse universiteiten de nodige aandacht voor uw voornemen te schuiven binnen middelen van de universiteiten ten gunste van de bèta-opleidingen. Ook diverse media landelijke, regionale en sociale kopten daarover.

Vóór de zomer nam ook P3NL kennis van het advies 'Wissels om' dat de Commissie van Rijn in mei jl. publiceerde en van uw besluitvorming hierover in juni jl. P3NL is de federatie van verenigingen van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen; P3NL vertegenwoordigt, via de elf lidverenigingen, ruim 20.000 bachelor- en masterpsychologen en pedagogen die werken in het onderwijs, de jeugdhulp, kinderopvang, de ggz, ouderenzorg en de gehandicaptenzorg.

Het belang van P3NL betreft vooral de kwaliteit en de arbeidsmarktbehoefte in die domeinen. De Commissie Van Rijn is, zo valt uit het advies op te maken, zich volledig bewust van het feit dat op langere termijn meer structurele oplossingen wenselijk zijn als het gaat om bekostiging van het hoger onderwijs en in het bijzonder de bèta-opleidingen. De Commissie had echter als opdracht eerst en vooral korte termijn mogelijkheden te onderzoeken.

Opvallend is de uitspraak van de Commissie op pagina 13 dat er *'...ook arbeidsmarkttekorten zijn bij zorg en onderwijs, maar dat die te wijten is aan geringe instroom'*. Enkele pagina's later, op pagina 17, concludeert de Commissie dat arbeidsmarktbehoefte meer consequenties voor bekostiging zou moeten hebben.

P3NL deelt de mening van de Commissie dat arbeidsmarktbehoefte meer leidend moet zijn voor bekostiging en overigens ook voor de inhoud van de opleidingen. Tegen dat licht is de opmerking van de Commissie over de arbeidsmarktbehoefte op het terrein van onderwijs en zorg extra bijzonder, omdat naar weten van P3NL op deze domeinen nog geen systematisch arbeidsmarktonderzoek bestaat. In ieder geval niet naar de arbeidsmarktbehoefte aan bachelors en masters psychologen en pedagogen in de hierboven genoemde domeinen. Terwijl de inzet van die professionals essentieel is om op die domeinen het door de politiek ingevoerde beleid te realiseren.

Het ontbreken van arbeidsmarktonderzoek is een gemis voor het veld én voor de actor die de opleidingen hoger onderwijs bekostigt, de minister van OCW. De opleidingen Hoger Onderwijs op dit vlak kennen namelijk geen 'geringe instroom'; de studie- en beroepsinhoud spreekt studenten klaarblijkelijk aan en werkgevers hebben dringend behoefte aan de afgestudeerde professionals vanwege de toegevoegde waarde voor leerlingen en/of cliënten en hun ouders. Dat laatste kan P3NL

niét afleiden uit arbeidsmarktonderzoek, want dat is er niet, maar wel uit de vele signalen en rapporten over moeilijk te vervullen vacatures en werkdruk. Die werkdruk leidt niet alleen tot uitstroom, maar ook tot druk op de geboden kwaliteit.

Binnen de getroffen opleidingen zal het verschuiven van middelen vrijwel zeker leiden tot een toegenomen werkdruk en grootschaliger onderwijs. Het hoger onderwijs legt de basis voor een doeltreffend en doelmatig handelen in het latere werkveld. Een afname van de kwaliteit van dit onderwijs, zal daardoor uiteindelijk bijdragen aan een langere wachtlijsten in de zorg, meer problemen bij passend onderwijs en jeugdhulp en uiteindelijk, als niet tijdig hulp en ondersteuning wordt geboden, tot stijging van de kosten van psychologische, psychotherapeutische en pedagogische zorg.

Er is overigens nog een aspect van kwaliteit; een aspect waarnaar eerder het zogeheten SSH-beraad op heeft gewezen en dat afgelopen dagen ook in de media naar voren kwam: zowel binnen de wetenschap als binnen de beroepsdomeinen is behoefte aan interdisciplinair kennis ontwikkelen en benutten. Technische ontwikkelingen hebben gammawetenschappen nodig om samen het beoogde maatschappelijk impact te hebben. Gammawetenschappen benutten bètawetenschappen om doelmatiger te zijn; denk aan verdergaande digitalisering en het gebruik van data in onderwijs en zorg. Dat vergt investeringen over de breedte van de betreffende wetenschappen en aanpassing en versterking van het betreffende universitair onderwijs. Het verschuiven van middelen gaat dat tegen en leidt tot onderlinge strijd in plaats van tot samenwerking.

P3NL wil de minister niet alleen nadrukkelijk waarschuwen voor het snijden in goed presterende opleidingen<sup>1</sup> waar zich nu arbeidstekorten voordoen en voor het belemmeren van de wenselijke samenwerking en uitwisseling tussen bèta- en gammawetenschappen. P3NL bepleit, ter wille van alle betrokken partijen, waaronder de financier van de betreffende opleidingen, systematisch arbeidsmarktonderzoek naar de gewenste in- en uitstroombehoefte van bachelor- en masteropleidingen pedagogiek en psychologie in de geestelijke gezondheidszorg, onderwijs, gehandicaptenzorg, ouderenzorg en jeugdhulp.

P3NL treedt heel graag in overleg met de minister over de risico's van de voorgenomen beleidslijn en daarnaast over systematisch arbeidsmarktonderzoek in zorg en (passend) onderwijs.

Mede namens het Convent Hoogleraren Klinische Psychologie, het Convent Hoogleraren Pedagogiek en De Kamer voor Pedagogiek en Onderwijskunde.

Met vriendelijke groet,



prof. dr. M.J.P.M. Verbraak

Voorzitter P3NL

---

<sup>1</sup> Zo staat de opleiding psychologie van de Universiteit van Amsterdam bijvoorbeeld op de 20<sup>e</sup> plaats (van 463) in the Times Higher Education World University ranks (zie [www.timeshighereducation.com](http://www.timeshighereducation.com) voor meer voorbeelden van hoog aangeschreven Nederlandse opleidingen).